

Stort behov for kompetence- og opkvalificeringspakke

1. Indledning

LO finder at der er hårdt brug for en ekstra oprustning over for unges mulighed for at gennemføre en erhvervsrettet ungdomsuddannelse, ligesom voksnes, såvel lediges som beskæftigedes, muligheder for kompetenceudvikling og opkvalificering skal styrkes.

LO foreslår derfor tre centrale hovedelementer - med dertil knyttede prioriterede initiativer - i en særlig kompetence- og opkvalificeringspakke. En sådan pakke mener LO er absolut nødvendig som supplement til de øvrige ”pakker” LO tidligere har foreslået i forhold til den samfundsmæssige indsats for at imødegå den økonomiske krises værste konsekvenser for den danske arbejdsstyrkes arbejdsmarkedstilknytning og mobilitet.

Den aktive opkvalificerende arbejdsmarkeds- og uddannelsespolitik, som i 1990'erne gav Danmark gode resultater og anerkendelse i EU som ”duks” og rollemodel, er så småt ved at blive afviklet. I stedet er der siden 2001 langsomt sket en drejning i beskæftigelsespolitikken til, at den alene skal disciplinere de ledige og ”vende dem i døren”. Den form for beskæftigelsespolitik viser sig nu ikke at kunne fungere under lavkonjunkturrelle forhold. Den situation arbejdsmarkedet for nuværende, og i den kommende fremtid står overfor, betyder, at der er et stort og latent behov for, at beskæftigelsespolitikken kommer tilbage på sporet. Det handler om, at samspillet mellem beskæftigelses- og uddannelsespolitikken skal styrkes og øges således at opkvalificeringsindsatsen igen kommer i centrum og målrettes de lediges behov og arbejdspladsernes efterspørgsel.

Det vigtigste er at undgå en rekordstigning i arbejdsløsheden. Arbejdsløshed er en tragedie for de berørte familier, og arbejdsløshed skader hele samfundsøkonomien. Arbejdsløshed betyder også stop for sociale fremskridt. Vi risikerer, at krisen sætter den markante fremgang i indvandrernes beskæftigelse over styr. Selv hvis vi gør det rigtige, kan vi ikke undgå, at der bliver flere arbejdsløse det næste år, men vi kan forhindre en katastrofal stigning i ledigheden. Det bliver ikke let, og de ansvarlige ledere af Danmark skal i hvert fald ikke sidde med hænderne i skødet.

Danmark trænger til fire tiltag:

En bankpakke, der sikrer solvens og udlånskapacitet i den finansielle sektor. Politikerne har foreløbig leveret varen med aftalen om bankpakke 2 fra den 18. januar. Nu handler det om at få den implementeret hurtigt og effektivt.

En vækstpakke, der sætter gang i dansk økonomi, med renovering og energieffektivisering af bygninger, fremrykning af rentable infrastrukturinvesteringer, kloakrenovering og investeringer i grøn vækst samt tiltag af hensyn til det globale miljø. LO har tidligere fremlagt forslag til 17 mia.kr., der vil kunne skabe 20.000 arbejdspladser og tage toppen af ledigheden.

En retfærdig skattereform, der sænker marginalskatten for det store flertal af lønmodtagere, og som finansieres ved at lukke skattehuller og øge de grønne skatter samt ved at fjerne forvridende særordninger for erhvervslivet. LO har anvist, hvordan en skatteomlægning på 17 mia.kr. kan nå målet.

En kompetence- og opkvalificeringspakke. Når presset på arbejdsmarkedet aftager så drastisk, gælder det om at udnytte tiden til at kompetenceudvikle og opkvalificere arbejdsstyrken.

Endnu er ledigheden i Danmark forholdsvis lav, men den vokser med raket fart i øjeblikket. Fra oktober til november måned i 2008 blev der 2.800 flere arbejdsløse, og ledighedsstigningen accelererede den efterfølgende måned, idet der fra november til december blev 5.900 flere ledige. Samlet set steg ledigheden med 8.700 fra oktober til december sidste år, svarende til knap 20 pct. Byggeriet og industrien er hårdt ramt. 3F's a-kasse har oplevet en ledighedsstigning på næsten 35 pct. fra oktober til december, og Træ-Industi-Byg's a-kasse oplevede en stigning på hele 60 pct. – selv når der tages højde for at vinteren sædvanligvis indebærer stigende ledighed i disse a-kasser, *jf. tabel 1*.

Tabel 1. Alle ledige – samt ledige i udvalgte a-kasser

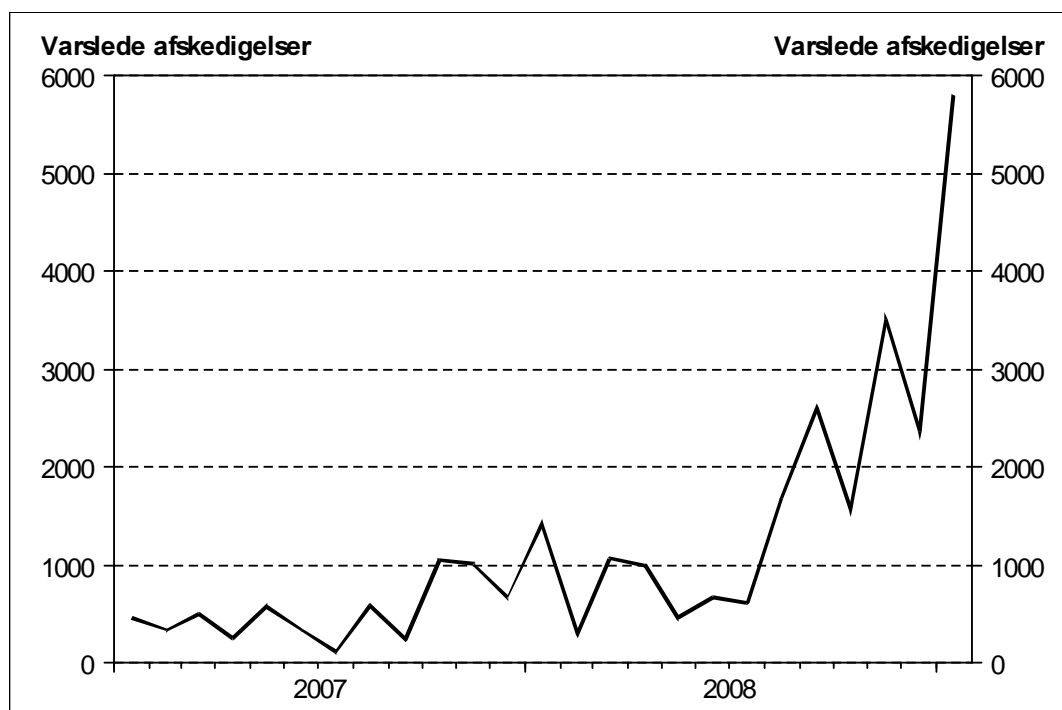
	Okt. 2008	Nov. 2008	Dec. 2008	Ændring okt. – dec. 2008	
	----- Personer -----			Pct.	
Alle ledige	49.200	52.000	57.900	8.700	17,7
3F	10.050	11.510	13.550	3.500	34,8
TIB	1.460	1.940	2.340	880	60,3

Anm.: Der er tale om fuldtidsledige. Data er sæsonkorrigeret. 3F og TIB er egen sæsonkorrektur på den enkelte a-kasses ledighedsudvikling, der kan således være forskel på sæsonmønstret mellem a-kasserne og i forhold til alle ledige.

Kilde: Danmarks Statistik, og egne beregninger.

Samtidig har antallet af varslede fyringer slået rekord i starten af 2009. I de sidste tre måneder af 2008 var antallet af varslede afskedigelser gennemsnitligt 2.500 pr. måned, hvilket allerede var et højt niveau. I januar 2009 er antallet af lønmodtagere med en forventet opsigelse steget til hele 5.800 personer. Tendensen er tydelig og alarmerende, *jf. figur 1*.

Figur 1. Varslede afskedigelser af større omfang pr. måned, 2007-2008

Kilde: www.jobindsats.dk

Det er en undladelsessynd ikke at gøre noget.

LO har fremlagt en vækstpakke og forslag til skattereform, som politikerne bør lade sig inspirere af de kommende uger. Politikerne har lavet pakke til bankerne.

Nu er det på tide at vedtage en kompetence- og opkvalificeringspakke, som både henvender sig til de lønmodtagere der er i job, til de lønmodtagere der får mindre at lave den kommende tid, og til dem, der mister deres job.

2. De beskæftigede skal på efteruddannelse og de ledige opkvalificeres

Siden 2004 og frem til og med 2007 er aktiviteten i den samlede voksen- og efteruddannelsesindsats (VEU) i Danmark mere eller mindre stagneret. Det er ikke, fordi behovet er faldet. Tværtimod har alle parter anerkendt, at danskerne må dygtiggøre sig løbende gennem hele arbejdslivet som følge af globaliseringen og hastige omstillingskrav i produktionen. Derfor aftalte regeringen og arbejdsmarkedets parter i 2006 at styrke indsatsen, og aftalen blev siden hen tiltrådt af et bredt flertal af Folketingets partier som led i velfærdsforliget fra sommeren 2006.

Så sent som i efteråret 2007 blev der indgået endnu en trepartsaftale, der skulle forbedre rammerne for voksen- og efteruddannelsesindsatsen og derigennem medvirke til at øge deltagelsen i VEU.

En væsentlig begrundelse for den manglende stigning i aktiviteten trods forbedrede rammer har angiveligt været, at arbejdspladserne har haft for travlt til, at deres medarbejdere kunne dygtiggøre sig på et kursus. Den undskyldning går ikke længere. Mange arbejdspladser oplever ordrenedgang og i stedet for at øge overarbejdet, ansøger stadig flere arbejdspladser om arbejdsfordeling. Nu er det tid til den nødvendige opkvalificering.

Det er samfundets og arbejdsmarkedets parter opgave at sørge for, at der er råd til det. Det er nu, der skal sættes massivt ind for at opkvalificere især dem, der har mindst uddannelse. Den stigende ledighed og den deraf følgende usikkerhed omkring den fremtidige jobsituation er den aktuelle anledning til at både de ansvarlige politikere, arbejdsmarkedets parter og den enkelte LO-lønmodtager bør rette opmærksomheden endnu mere end hidtil mod det uddannelsesbehov, der er.

Med trepartsaftalerne fra 2006 og 2007 er der et godt fundament for denne indsats. Dertil kommer, at de ny kompetenceudviklingsfonde, der blev aftalt ved OK07 på det private arbejdsmarked, vil skabe yderligere incitament for medlemmernes deltagelse i selvvalgt uddannelse.

Efteruddannelse er en investering i fremtiden for den enkelte, for arbejdspladserne og for samfundet. Selv OECD's analyser viser, at det kan betale sig at investere i uddannelse ikke blot for de unge, men så sandelig også for de voksne.

I et langsigtet perspektiv er det til alles fordel, at lønmodtagerne har så bred en kompetenceflade, at de ikke uløseligt bindes til ét arbejde, der måske har begrænset holdbarhed.

Ikke bare i denne krisetid, men i et længere perspektiv er der behov for at sikre, at LO-lønmodtagerne også i fremtiden er en attraktiv arbejdskraft.

En mindst ligeså stor udfordring består i at holde arbejdspladserne fast på, at det netop i en nedgangstid er deres ansvar at sikre mulighederne for at løfte medarbejdernes kompetencer. Så er medarbejderne endnu mere klar til nye opgaver, når ordrebøgerne fyldes igen. Behovet for opkvalificering af de ledige er om muligt endnu større. Formålet med en storstilet indsats over for de mange tusinder, som bliver arbejdsløse i de kommende måneder, er dobbelt.

For det første skal de ledige have bedre mulighed for at skifte branche og fag. Selv om der er kraftig nedgang inden for byggeriet og industrien samt mange private serviceerhverv, er der fortsat brancher i den private sektor – f.eks. miljøvenlig energiproduktion – og især i den offentlige sektor, der kan bruge flere medarbejdere.

På store dele af det offentlige arbejdsmarked er der behov for regionalt at afdække både de kort- og langsigtede arbejdskraftbehov inden for de enkelte offentlige fagområder, og derudfra sikre en helt ny rekrutterings- og opkvalificeringsindsats.

Ved at kombinere en afklaring af rekrutteringsbehovet indenfor de offentlige velfærdsområders faggrupper, sammen med en ny målrettet vejlednings- og uddannelsesindsats, vil der overfor mange af de nye ledige kunne skabes fremtidige beskæftigelsesmuligheder. Samtidig med, at en sådan indsats ikke blot vil være med til at sikre flere kvalificerede hænder, men også bidrage til at løse velfærdsområdernes rekrutteringsbehov.

For det andet er det heldigvis sådan, at der på et tidspunkt igen kommer tilstrækkelig gang i den økonomiske vækst til, at der kan skabes job i f.eks. eksporterhvervene. Men en stigende andel af disse job vil med sikkerhed kræve større viden og flere kompetencer. Hvis arbejdsstyrken og de ledige er klar til disse job, er det en stor fordel for Danmark. Produktivitet og konkurrenceevne stiger, og samfundet bliver rigere.

.....

Tre centrale hovedelementer i LO's kompetence- og opkvalificeringspakke

- I: Styrke de lediges muligheder for kompetenceudvikling og opkvalificering**
- II: Yderligere styrkelse af voksnes kompetence- og opkvalificeringsmuligheder**
- III: Øge de unges muligheder for at gennemføre en erhvervsrettet ungdomsuddannelse**

De enkelte forslag er nærmere beskrevet nedenfor.

I. Styrke de lediges muligheder for kompetenceudvikling og opkvalificering

1. Arbejdsfordeling og uddannelse. Uddannelsesinstitutionerne skal – gennem særligt afsatte midler – tilskyndes til at sammensætte længerevarende uddannelsesforløb for de medarbejdere, der på en eller flere virksomheder indgår i arbejdsfordeling. Uddannelsesstilbuddene udarbejdes i samarbejde mellem virksomhedens ledelse, TR og uddannelsesinstitutionen. Hvis arbejdsfordelingen kombineres med efteruddannelse kan den nuværende periode, hvor man kan modtage dagpenge under arbejdsfordeling, forlænges fra 13 uger til 19 uger. I de uger hvor der indgår uddannelse, foreslås det at arbejdsgiveren modtager en kompensation på 120 pct. af medlemmets dagpenge. Den lediges ret til selvvalgt uddannelse forudsættes uændret.
2. Mere fleksible regler for arbejdsfordeling. Reglerne ændres, så arbejdspladserne kan benytte arbejdsfordeling hurtigere og mere fleksibelt end i dag, hvor reglerne virker begrænsende på mulighederne. Desuden fjernes mekaniske krav om aktiv jobsøgning, når det af A-kasserne vurderes relevant. Arbejdsfordeling skal ikke medregnes i de ny begrænsninger på supplerende dagpenge (30 ugers reglen).
3. Styrket jobrotationsordning. Det nuværende krav om, at rotationsvikaren skal have været ledig i 6 måneder fjernes. Job og uddannelsesrotationsordninger skal i øvrigt understøttes mht. administration og rekruttering. Der afsættes yderligere ressourcer, således at der gennem beskæftigelsesregionen kan sikres en bredere indsats for at dække rekrutterings- og opkvalificeringsbehov dækkende flere kommuner. Den foreslåede begrænsning af den statslige refusion på kun 50 pct. fjernes, og der sikres fuld statslig refusion.

II. Yderligere styrkelse af voksnes kompetence- og opkvalificeringsmuligheder

1. Statsligt tilskud til systematisk uddannelsesplanlægning. Der er alt for mange danske arbejdspladser – især små og mellemstore – som ikke arbejder strategisk med medarbejder- og kompetenceudvikling. Derfor bør der indføres statsligt tilskud til systematisk uddannelsesplanlægning, kompetenceafklaring og udarbejdelse af uddannelsesplaner på arbejdspladserne. Tilskuddet gives til arbejdspladser, der lader opgaven løse i samarbejde med de kommende VEU-centre og de nuværende voksenvejledningsnetværk, som har ekspertise og kendskab til anerkendte metoder til at løse opgaven.

2. Uddannelsesambassadører. Der gives ekstra tilskud til at booste uddannelsesambassadørordningen. Under den vejledningspakke, der blev udmøntet i 2007 indgår uddannelsesambassadører som et lille element, hvor der i alt blev afsat 10. mio. kr. over 3 år til at udmønte initiativer inden for dette felt. Erfaringerne er, at det ikke hidtil har haft det nødvendige fokus. Der skal derfor skabes ekstra økonomiske og indholdsmæssige incitamentter til at få en uddannelsesambassadørordning til især at arbejde for at skabe resultater i forhold til at nå måltallene på FVU (aftalt til 40.000 personer om året).

III. Øge unges muligheder for at gennemføre en erhvervsrettet ungdoms-uddannelse

1. Etablering af praktikcentre, som styres af arbejdsmarkedets parter, skal sikre at unge kan gennemføre en erhvervsuddannelse. De danske erhvervsuddannelser er i verdensklasse takket være vekseluddannelsesprincippet, som hviler på, at virksomhederne påtager sig et oplæringsansvar. Det er afgørende for LO at fastholde dette princip. Men som en nødløsning, der skal sikre at unge, der er i gang med en erhvervsuddannelse ikke falder fra og ud i arbejdsløshed på grund af mangel på praktikplads, og som skal gøre erhvervsuddannelser til et attraktivt tilbud til unge arbejdsløse, etableres en række praktikcentre. Praktikcentre tænkes etableret enten som en selvstændig arbejdsplads eller en afdeling i en eksisterende arbejdsplads. Er det ikke muligt at finde en ordinær praktikplads, ansætter praktikcentret eleven med en uddannelsesaftale på ordinære vilkår. Denne garanti for at sikre elevens uddannelse skal også gælde, når de er i gang med en erhvervsgrunduddannelse (egu). I den forbindelse kan det i øvrigt overvejes som en særlig aktivitet at integrere såkaldte iværksætterkuvøser for ledige med en erhvervsuddannelse i praktikcentrenes opgaveportefølje.

Bilag:

I dette bilag nævnes - inden for de tre centrale hovedelementer til en kompetence- og opkvalificeringspakke - yderligere forslag, som efter LO's vurdering ligeledes vil kunne bringes i anvendelse.

I. Opkvalificeringsforslag der især retter sig mod de lediges kompetenceudvikling og opkvalificering

2. Stærkere og mere fleksibelt fælles beredskab ved varslede fyringer. Der er brug for en mere fleksibel indsats, som i højere grad forpligter til samarbejde mellem de relevante aktører. Endvidere er det nødvendigt med øget fleksibilitet mht., hvornår og hvordan varslingsindsatsen kan iværksættes. Uddannelsesmulighederne ved større afskedigelser skal udvides til også at gælde på mindre arbejdspladser og til også at kunne bruges efter opsigelsesperioden. Dermed kan de varslede medarbejdere fortsætte i evt. allerede igangsatte forløb. Arbejdspladser, jobcentre, kommuner og faglige organisationer/a-kasserne forpligtes til at udarbejde en handlingsplan for hver enkelt opsagt medarbejder efter senest to uger. Hermed tvinges arbejdspladserne til at tage del i, hvordan medarbejderne kommer videre og bevarer deres arbejdsmarkedstilknytning.
3. Kompetenceafklaring af alle ledige. Med henblik på at styrke den relevante opkvalificeringsindsats af de ledige, gives alle ledige ret til at få foretaget en kompetenceafklaring inden 3 måneders sammenhængende ledighed. Retten til kompetenceafklaring forbruger ikke af retten til selvvalgt uddannelse.
4. Færre begrænsninger på uddannelsesaktivering for ledige. Den nuværende 6 ugers begrænsning i de første 9 måneders ledighed på brugen af opkvalificering som led i jobplansaktivering bortfalder for alle.
Desuden skal den nuværende begrænsning på retten til maksimalt 6 ugers selvvalgt uddannelse bortfalde for alle ledige, såfremt uddannelsen er målrettet beskæftigelse inden for områder med gode beskæftigelsesmuligheder.
5. Opkvalificeringsjob. Ledige får efter 3 måneders sammenhængende ledighed mulighed for selv at søge eller få tilbudt et opkvalificeringsjob. Opkvalificeringsjobbet medfører, at den ledige ansættes ordinært, og at den pågældende arbejdsplads, hvor den ledige ansættes, får tilskud til den nødvendige opkvalificering for at kunne varetage jobbet, jf. LO's og DA's fælles aftale om målretning af aktiveringsindsatsen.

II. Forslag til yderligere styrkelse af voksnes opkvalificeringsmuligheder

1. Forbedring af voksenlærlingeordningen. Det foreslås, at ordningen forbedres på to punkter. For det første afskaffes positivlisterne, så det bliver muligt at indgå voksenlærlingeaftaler på alle områder. For det andet afskaffes begrænsningerne for personer med en forudgående uddannelse. Voksenlærlingeordningen har vist sig at være et særdeles effektivt, billigt og målrettet redskab i opkvalificeringsindsatsen, og som derudover ikke medfører fortrængning. Ordningen har således vist sig at være både til gavn for beskæftigede, ledige, virksomhederne og samfundsøkonomien

2. Friholdelse fra deltagerbetaling. Uddannelsesaktiviteter inden for det offentlige erhvervsrettede voksenuddannelsesudbud, som planlægges gennem uddannelsesplaner og som opfølgning på en realkompetencevurdering friholdes fra deltagerbetaling i en periode på op til et år.
3. Reduktion af brugerbetaling for videreuddannelse. Reduktion af brugerbetalingen for videregående uddannelse. En række lønmodtagere er i dag forhindret i at deltage i videregående uddannelser for voksne under lov om åben uddannelse, fordi kurserne er blevet for dyre efter at statens tilskud til uddannelserne er reduceret til ca. 30 pct. Især små og mellemstore arbejdspladser har ikke råd til at finansiere opkvalificering af deres medarbejdere på disse uddannelser. Statens tilskud til disse uddannelser bør derfor øges væsentligt, ligeledes bør der indføres et loft for prissættelsen på brugerbetalingen.
4. Genindførelse af uddannelsesorlovsordningen. I en tid med stigende ledighed, som samtidig er skævt fordelt på arbejdsmarkedet, vil det være oplagt at genetablere en uddannelsesorlovsordning, der gør det muligt at tage en længere uddannelse f.eks. inden for erhvervsakademi- og professionsbacheloruddannelserne, hvor der fortsat er mangel på arbejdskraft.

III. Forslag i forhold styrkelse af unges muligheder for at gennemføre en kompetencegivende uddannelse

1. Øget dimensionering af PAU og SOSU-uddannelserne. Det skal sikres, at de offentlige arbejdsgivere etablerer et øget antal uddannelsespladser inden for velfærdsuddannelserne, idet vi dels ved at der i fremtiden vil være en stærkt øget efterspørgsel efter denne arbejdskraft, dels at en række af dem, der i dag afvises på uddannelserne går ud i arbejdsløshed, og det er et absurd spild af menneskelige ressourcer.
2. Flere unge i videregående uddannelse. Der bør afsættes særlige midler til en fælles indsats mellem jobcentrene og studievalgscentrene, der skal fokuserer på ledige, der udelukkende har en gymnasial uddannelse med sig. Den faldende søgning til de videregående uddannelser i de senere år skyldes bl.a., at mange er gået fra gymnasiet og ud på arbejdsmarkedet, uden at have en egentlig erhvervskompetencegivende uddannelse med sig. Denne gruppe vil formentlig være særligt truet af ledighed. Studievalgscentrene bør således inddrages i en særlig vejledning, der sigter på at få studenterne tilbage på skolebænken, særligt bør der vejledes om videregående uddannelser med gode beskæftigelsesmuligheder f.eks. inden for det offentlige område.